

บทความพิเศษ ■ กับงานทงาแหงปากคอก(ก้องกั้น)

มหาภาพยเสไฟฟ้ากินรีประติมากรรมนวัตกรรมไทย

สว่างท้งนด้วยแสงไฟโซลาร์ทงหยอมทงา ทำให้ท้งนไทยสว่างซิดชวงช้ชวาลด้วย โคมไฟฟ้านวัตกรรมสุดๆ เป็นนวัตกรรม เป็น ประติมากรรม ประหยัดพลังงาน ใช้พลังงาน ทดแทน เป็นพลังงานสะอาด เพื่อลดโลกร้อน ลดมลภาวะ ฯลฯ ตามนโยบายภาครัฐส่งเสริม การใช้พลังงานหมุนเวียนทดแทน (Renewable Energy) โซลาร์เซลล์ (Solar Cell) มีแบบนี้ ทัวประเทศ โดยงบกองทุนพลังงาน

● นวัตกรรมไทย หรือบัญชีนวัตกรรมไทย คืออะไร

จากข่าวเรื่องเสไฟฟ้ากินรี ไฟฟ้าจาก โซลาร์เซลล์ ที่มีปัญหาเรื่องความเหมาะสม และราคาในการติดตั้งใช้งานของ อปท.ด้วย ข้อวิพากษ์คุดันว่า เสไฟฟ้ากินรีแสนสวยแต่ ประโยชน์ไม่คุ้มค่างเงินที่เสียไปมันเป็นงานศิลปะ ที่ไม่มีความจำเป็นต้องจ่าย ศิลปะราคาแพง เกินฐานะ เกินความจำเป็น อีกทั้งหน่วยตรวจสอบ ป.ป.ช. ป.ป.ท. ส่งสอบเสไฟฟ้ากินรีทุก จังหวัด ทำให้คนหันมาสนใจคำว่า “นวัตกรรม ไทย” (Innovation) และ “บัญชีนวัตกรรมไทย”

หมายถึงบัญชีของผลิตภัณฑ์หรือบริการ นวัตกรรม ซึ่งมีนวัตกรรมของคนไทยเป็นองค์ ประกอบอย่างมีนัยสำคัญ มีคุณภาพตรงตาม ที่ระบุในเอกสารกำกับผลิตภัณฑ์หรือบริการ และพร้อมผลิตจำหน่ายเชิงพาณิชย์ หรือ ซึ่ง มีความหมายใกล้เคียงกับ “บัญชีสิ่งประดิษฐ์ ไทย” ดำเนินการโดย สำนักงานคณะกรรมการ วิจัยแห่งชาติ (วช.) ซึ่งสิ่งประดิษฐ์ในบัญชียัง ต้องการการพัฒนาให้พร้อมสำหรับการผลิต จำหน่ายเชิงพาณิชย์ ที่อาจอยู่ระหว่างการทดสอบเพื่อมาใช้งาน โดย วช. อาจพิจารณาจัดสรรทุนสนับสนุนให้พัฒนาต่อยอดให้พร้อม สำหรับการขึ้นทะเบียนบัญชีนวัตกรรมไทยได้ ความน่าสนใจของผลิตภัณฑ์หรือบริการ ที่ขอขึ้นบัญชีนวัตกรรมไทยนั้น เป็นผลิตภัณฑ์ หรือบริการใหม่ที่พัฒนาขึ้นจากกระบวนการ วิจัย พัฒนา หรือการปรับปรุงผลิตภัณฑ์หรือ บริการเดิมด้วยองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีในประเทศไทย โดยคนไทยมีส่วนร่วม ซึ่งอาจเป็นผลิตภัณฑ์หรือบริการที่มีความคล้ายคลึงกับสิ่งที่มีอยู่แล้วก็ได้

แยกนวัตกรรมเป็น 2 ส่วน คือ (1) รูปแบบธุรกิจการให้บริการ (Business model) ที่ต้องมีความใหม่ มีความแตกต่าง จากการให้บริการในปัจจุบัน ซึ่งลูกค้าหรือผู้รับบริการจะ ได้คุณค่า (Value) ที่ดีขึ้น เช่น สะดวกขึ้น รวดเร็วขึ้น ค่าใช้จ่ายน้อยลง เป็นต้น โดยต้อง สามารถวัดผลและวิเคราะห์ได้อย่างน่าเชื่อถือ ทางสถิติ และดำเนินการโดยหน่วยงานที่น่า เชื่อถือ (2) เครื่องมือ (Tool) ที่นำมาใช้ในการให้บริการ จะต้องเป็นผลมาจากการวิจัย หรือการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อย่างมีนัยสำคัญ โดยคนไทย ซึ่ง สามารถผลิตและนำมาให้บริการได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย และมีผลการวิเคราะห์ ทดสอบคุณภาพและความปลอดภัยในการนำ มาใช้งานให้บริการ ซึ่งดำเนินการโดยหน่วย งานที่น่าเชื่อถือ

● มิติสุนทรียศาสตร์ งานศิลปะเสไฟฟ้า ประติมากรรมรูปสัตว์สัญลักษณ์ต่างๆ

จากยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่ได้กำหนดไว้ เกี่ยวกับการพัฒนาประเทศไว้มาเกี่ยวข้องกับคำว่า “ประติมากรรม” หรือ รูปปั้นต่างๆ ที่นอกเหนือ จากพระพุทธรูป (เรียกประติมากรรม)

งานนวัตกรรมท้องถิ่น (Local Innovation) ประติมากรรมเสไฟฟ้าโซลาร์เซลล์รูปกินรี เทพนม หงส์ ปลา พญานาค สิงห์ มโนราห์ เครื่องปั้น

เรือสุพรรณหงส์ รูปสัตว์ต่างๆ หรืออื่นๆ ฯลฯ ที่ ลือถึงพื้นดิน ใช้งบประมาณท้องถิ่นจำนวนมหาศาล ด้วยเป็นนวัตกรรมที่ได้ขึ้นบัญชีนวัตกรรม เป็นมิติทางสุนทรียศาสตร์ งานศิลปะ ประติมา กรรม รูปสัตว์สัญลักษณ์ต่างๆ ซึ่งผู้เสนอขาย พัสดุดต้องได้รับการขึ้นบัญชีนวัตกรรมไทยไว้แล้ว

ตามระเบียบฯ พัสดุดเปิดช่องไว้ให้มีราคา ที่ กระโดดสูง ด้วยเป็นงานศิลปะ หน่วยงานราชการ สามารถจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีพิเศษได้ เพื่อส่งเสริม ผู้ประกอบการไทยในการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆ นอกจากหัวเสไฟฟ้าแล้ว ก็มีทั้งป้ายชื่อถนน ป้าย ชอยด้วย โดยเฉพาะ อปท. หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เป็นประติมากรรมที่มีใช้มานานแล้ว ที่ใดมี ของเด่นดัง ก็จะปรากฏออกมาในรูปของประติมา กรรมงานศิลปะ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์องค์กร หรือสร้างความสวยงามแหล่งท่องเที่ยวดึงดูด ความสนใจผู้คน และนักท่องเที่ยว ปกติจะเป็น รูปสัญลักษณ์ของ อปท. หรือรูปเอกลักษณ์ของ แต่ละพื้นที่ อปท. (เทศบาล อบต. อบจ.) นั้นๆ

สำหรับสินค้าประเภทโคมไฟถนนพลังงาน แสงอาทิตย์แบบประกอบในชุดเดียวกัน (All In One Solar Street Light) เช่น แบบเส้ากึ่งเดี่ยว เอกชนผู้ขายต้องได้รับการขึ้นทะเบียนนวัตกรรม ไทย ตามมติคณะรัฐมนตรี ปี 2558 ที่มอบหมาย สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่ง ชาติ (สวทช.) ตรวจสอบคุณสมบัติ สำนักงาน

ประมาณ ตรวจสอบราคาและจัดทำบัญชีนวัตกรรมไทย โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีหนังสือแจ้งสามารถนำบัญชีนวัตกรรมไทยไปใช้ประกอบการพิจารณาจัดหาสินค้าและบริการโดยวิธีเฉพาะเจาะจงได้

ในที่นี้เริ่มจากเสไฟฟ้าส่องสว่างพร้อมประติมากรรมที่สวยงาม เป็นหลักการที่มีมาแต่เดิมแล้ว ต่อมาก็พัฒนาเป็น “เสไฟฟ้าโซลาร์เซลล์” ที่เริ่มติดตั้งย้อนหลังไปสักกว่าสิบปีที่ผ่านมา ใหม่ๆ มาๆ เป็นติดหมดทั้งซอยเล็กซอยน้อย แบบถึยบ เป็นโคมไฟสวยตระการตา แม้ในถนนซอยที่แคบ ก็มีเสไฟฟ้าหูก้อนน มีเสไฟฟ้าโซลาร์เซลล์อยู่ท่ามกลางสายไฟที่ระโยงระยาง ที่ปิดบังความสวยงามของประติมากรรม มันย้อนแย้งไร้ค่าหมดราคาประติมากรรมไปทันที แม้จะอ้างเป็นแหล่งท่องเที่ยวก็ฟังยาก

● ตัวอย่างประเด็นข้อวิพากษ์

มีข้อวิพากษ์เกี่ยวกับความจำเป็นรูปลักษณะความเหมาะสม ความถูกต้อง ความพอเพียง ในกรณีของเสไฟฟ้าโซลาร์เซลล์รูปประติมากรรมดังเช่น อบต.ราชาเทวะ อบต.หนองปรือ อบจ.อ่างทอง เทศบาลตำบลหันคา ฯลฯ เป็นต้น

(1) หน้าที่และอำนาจของ อบท. กฎหมายให้ อบท.จัดให้มีไฟส่องสว่าง แต่ไม่ได้กำหนดว่าให้มีประติมากรรมด้วย

(2) ความเหมาะสม ในการใช้งาน และการติดตั้งตามถนน ตามที่สาธารณะ ฯลฯ ติดตั้งในพื้นที่ที่ประชาชนไม่ได้ใช้ประโยชน์ ไม่ใช่ทางหลักสัญจรฯ

(3) ความคุ้มค่า ประหยัดงบประมาณ เพราะเสไฟฟ้าโคมธรรมดาที่ไม่มีประติมากรรมอะไรไม่ต่างกับเสไฟฟ้าประติมากรรมในความสว่างเหมือนกัน แต่ราคาต่างกันมาก

(4) การละเมิดของเจ้าหน้าที่ หากต้องรับผิดชอบทางละเมิดใครต้องรับผิดชอบบ้าง

(5) การอื้อประมุลงงานซื้องานจ้างพัสดุ คดี ป.ป.ช. ภายในอายุความอาญาฯ ปกติ 15-20 ปี

(6) ผลประโยชน์ทับซ้อน ความมีส่วนได้เสีย ทั้งฝ่ายผู้ขายผู้รับจ้าง นักการเมืองท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ ผู้กำกับดูแล ฯลฯ

(7) ปัญหาขยะอิเล็กทรอนิกส์ในอนาคตจำนวนมากจะตามมหาศาล เพราะอายุการใช้งานแผงโซลาร์เซลล์ ปกติประมาณ 20-25 ปี

(8) ประเด็น One size fit all (ตัดเสื้อโหลตัวเดียวใช้ได้หมด) ใช้กับท้องถิ่นไม่ได้ เพราะท้องถิ่นแต่ละแห่งไม่เหมือนกัน แกรมมีรายได้แตกต่างกัน และท้องถิ่นถือเป็นทบวงการเมืองที่เป็นนิติบุคคล ย่อมมีอำนาจอิสระในการจัดการ

ตนเองได้ตามกรอบหน้าที่และอำนาจแห่งรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2560

● สเปกนวัตกรรมการวิพากษ์

จากกรณีตัวอย่างเสไฟฟ้ากินรีและที่เกี่ยวข้อง เสไฟฟ้าประติมากรรมดังกล่าวมีลักษณะพิเศษเฉพาะตัว คือ (1) การจัดซื้อจัดจ้างใช้บัญชีนวัตกรรม (2) บัญชีสินค้านวัตกรรมจ้างโดยวิธีเฉพาะเจาะจง วิธีพิเศษได้ (3) ราคาวัสดุที่เทียบยากเหมือนรวมหัวกันผูกขาดสินค้าโดยบัญชีนวัตกรรม (4) เบ้าแบบประติมากรรมแต่ละแบบมีลักษณะยากง่ายต่างกัน ไม่เหมือนกัน ซึ่งจำนวนการผลิต การผลิตทำรูปสัตว์ไว้อายวุ่นหน้าตามปกติเป็นจำนวนมากๆ จะไม่มีผู้มาซื้อ ไม่อาจกระทำได้ ต้องมีผู้สั่งผลิต สั่งซื้อสั่งจ้างเสียก่อน จึงมีผลต่อราคาต่อชิ้น ข้อสังเกต

(1) บัญชีนวัตกรรมไทย และการกำหนดสเปก (TOR) เอื้อกันมาจากส่วนกลาง เพราะราคาที่ซื้อจ้างสูงแพงมาก ที่ อบท.ทั่วประเทศก็ถือปฏิบัติเพราะว่ากำหนดไว้ในบัญชีเป็น “นวัตกรรม” ที่ไม่ทราบเหตุผลรองรับชัดเจน แค่อ้างอ้างว่าเป็นงานศิลปะ งานอันมีลิขสิทธิ์ คงไม่เพียงพอซึ่งน่าจะเรียกว่า “บัญชีนวัตกรรม” มากกว่า จึงเอาผิดใครไม่ได้

(2) กรมบัญชีกลางควรตรวจสอบประกาศนวัตกรรมไทยเสไฟฟ้าโซลาร์เซลล์และนวัตกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น เรื่องราคาไม่ควรสูง การขึ้นบัญชีของผู้ประกอบการฯ ไม่ผูกขาดล็อกสเปก กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกรณีงบประมาณเงินอุดหนุนเฉพาะกิจต้องจัดขบวนงานเสนอขอโครงการที่มีผลประโยชน์ทับซ้อน ทุจริตนายทุนผูกขาด ฯลฯ เป็นต้น

(3) แบบนั้นมันจะเป็นเหมือนวัวหายแล้วล้อมคอก เพราะเมื่อมีผิดพลาดก็หาทางปกป้องและป้องกันทีหลัง ที่ไม่เป็นผลดีนักในระยะยาวเกิดในทุกจังหวัด เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นตามกฎหมายความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ต้องเรียกเงินคืน แกรมวินัยหวดตามหลังเจ้าหน้าที่อีก และเมื่อถึงเวลานั้น ระเบียบ มท.ว่าด้วยการรับเงินฯ ข้อ 103 ในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดก็จะไม่คุ้มครองการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ฯ เป็นต้น

(4) ผากในเรื่องความเหมาะสมในการติดตั้งระบบไฟโซลาร์เซลล์นั้น ควรใช้ในพื้นที่ที่การไฟฟ้าเข้าไม่ถึง ลากสายไปใหม่ไม่คุ้มค่าในงบประมาณการลงทุน

(5) การแก้ไขการใช้งบประมาณที่สิ้นเปลือง ไม่สอดคล้องเหมาะสม เพราะ อบท.แห่งอื่นๆ อีกหลายแห่งไม่ได้มีรายได้งบประมาณมากมายเช่นนี้ เป็นความเหลื่อมล้ำของ อบท.ที่อยู่

ตามชนบท บ้านนอก ป่าเขา ห่างไกล ขาดแคลนยากจนฯ ข้ออ้างว่า นโยบายภาครัฐส่งเสริมการท่องเที่ยว และการใช้พลังงานโซลาร์เซลล์ต้องให้พอดี เหมาะสม เพราะนั่นอาจเป็นภาพลวงตาที่มีผลประโยชน์ทับซ้อนมหาศาลซ่อนอยู่มีออกมาในรูปแบบใครยาวสาวได้สาวเอา การทุจริต อื้อประมุลง นอมนิ ผลประโยชน์ต่างตอบแทนฯ ถือเป็นความเหลื่อมล้ำของระบบราชการท้องถิ่นไทยที่มองเห็นฯ

(6) เป็นกรณีศึกษาว่า หากผลของจุดจบของการตรวจสอบและสอบสวนฯ ของผู้มีอำนาจมีผลที่ต่างกันทั้งที่เป็นการกระทำด้วยข้อเท็จจริงอย่างเดียวกัน จะมีความเปลี่ยนแปลงอะไรเกิดขึ้นต่อสังคมไทยหรือไม่ กล่าวคือ ถือเป็นบทเรียนที่ต้องมีการลงโทษผู้กระทำผิดเพื่อมิให้เป็นเยี่ยงอย่าง หรือหน่วยงานรับผิดชอบตรวจสอบต้องประสานการปฏิบัติปิดช่องว่างของระเบียบกฎหมายนั้นๆ เพื่อให้ฝ่ายปฏิบัติทำงานด้วยความถูกต้องสบายใจ และมีประสิทธิภาพประสิทธิผลหรือหนึ่งเฉยผ่านลิ้มเรื่องไป เพราะเป็นเรื่องปกติทั่วไป ไม่มีใครผิดหรือจะปล่อยให้เรื่องเดิมเกิดซ้ำๆ แล้วค่อยตามไปแก้ ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อระบบที่โปร่งใสตรวจสอบได้ มีธรรมาภิบาล (Transparency, Integrity, Good Governance) ที่ถึงเวลาต้องปฏิรูปราชการไทยกันทั้งระบบ

● เลี่ยงการล็อกสเปกและกฎหมายการอื้อประมุลง

ประเด็นน่าสนใจในพฤติกรรมผู้เกี่ยวข้องที่อยู่ในขอบข่ายที่อาจถูกสอบสวนดำเนินการทางวินัย ทางวินัย ละเมิดและทางอาญา เช่น

(1) มีส่วนได้เสียในสัญญาทั้งทางตรงทางอ้อมฯ ที่สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นมักเข้าไปมีส่วนได้เสียอยู่เรื่อยๆ และข้าราชการฝ่ายประจำก็ยังมีปฏิบัติตามคำสั่งนั้นๆ ทั้งที่รู้ว่า เป็นนโยบายที่ผิดระเบียบกฎหมาย ปกติบรรดาฝ่ายนักการเมืองมักจะรอด แต่ข้าราชการอาจไม่ต้องรับผิดชอบในมูลละเมิด เมื่อมีข้อต่อผู้ว่า ผู้บังคับบัญชาได้มอบหมายหน้าที่ให้ทำแล้ว หากผู้บังคับบัญชาไม่ได้มอบหน้าที่ก็ทำไม่ได้ ฉะนั้น จึงไม่มีความผิดต่อหน้าที่ เป็นต้น

(2) การจงใจทอดทิ้งหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามการตามอำนาจหน้าที่ฯ โดยเฉพาะการละเลยไม่กำกับตรวจสอบการปฏิบัติงานตามกฎหมายและตามระเบียบแบบแผนราชการ รวมถึงการไม่ตั้งใจปฏิบัติงานด้วยความอุตสาหะ ก่อให้เกิดผลดีแก่ราชการ ไม่จงใจประมาทเลินเล่อฯ

(3) ปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่การใช้อำนาจโดยไม่ชอบ กรณีนี้ อบท.ส่วนใหญ่อ้างขาดความรู้ความเข้าใจในด้านระเบียบกฎหมาย

ประกอบกับกับนโยบายที่สุ่มเสี่ยงต่อการผิด
กฎหมายการทุจริต

(4) การฝ่าฝืนต่อกฎหมายหรือคำสั่งของผู้
บังคับบัญชาหรือผู้กำกับดูแลผู้มีอำนาจถอดถอน
ที่สั่งการฯ เนื่องจากระบบราชการท้องถิ่นไทยเป็น
ระบบอุปถัมภ์มาก การปฏิบัติตามกฎหมายและ
คำสั่งฯ มีปัญหาเพื่อพวกพ้อง อุ่มชู ต่างตอบ
แทนกัน โดยเฉพาะการช่วยเหลือกันในทางที่ผิด
การดำเนินการตามระเบียบกฎหมายของข้าราชการ
การฝ่ายประจำมักมีปัญหาการรับคำสั่งที่ไม่ชอบมา
ปฏิบัติเสียมากกว่า ส่วนการฝ่าฝืนคำสั่งแทบไม่มี
จะมีก็เพียง “การฝ่าฝืนกฎหมายและระเบียบฯ”
เท่านั้น โดยเฉพาะฝ่ายการเมืองท้องถิ่น

ผู้เขียนไม่มีเจตนาติสเครดิตติเตียนต่อว่า
ว่าร้ายกล่าวหาต่อหน่วยงานอื่นใด แต่เพื่อเป็น
กรณีศึกษาเท่านั้น ■